

26. Історія назв поверхні Меркурія.
27. Використання назв зоряного неба в художній літературі.
28. Використання космічних назв для найменування земних об'єктів.
29. Імена українських учених, письменників та діячів культури серед космічних назв.
30. Космічні назви у науковій фантастиці. Фантастична космонімія.

Література для вчителя

1. Карпенко Ю.О. Велика Ведмедиця // Мовознавство.-1972.-№2.-С.59-66.
2. Карпенко Ю.О. Волосожар, Стожари, Квочка...: Астрономічні знання в народних назвах Плеяд//Наука і культура. Україна: Щорічник.-К.,1986.-Вип.20.-С.323-327.
3. Карпенко Ю.О. До походження астроназв: Молочний Шлях// Мовознавство.-1976.-№4.-С.50-56.
4. Карпенко Ю.А. Имена планет // Рассказы о русском языке: Книга для учителя.-Минск,1975.-С.105-111.
5. Карпенко Ю.О. Назви об'єктів на поверхні планети Венери // Мовознавство.-1979.-№5.-С.17-22.
6. Карпенко Ю.А. Планета Плутон // Рус. речь.-1972.-№1.-С.60.
7. Кедров К.А. Поэтический космос.-М.,1989.-480с. (Опрацювати цю цікаву книгу слід дуже критично).
8. Ковалевська Т.Ю. Стилістичний потенціал космічних назв в українській поезії XIX-XX ст.: Автореф. дис. ...канд. філол. наук.-Дніпропетровськ,1994.-19с.
9. Левин Б.Ю. Название объектов на поверхности Луны//Теория и практика топонимических исследований.-М.,1975.-С.34-37.
10. Матрынов Д.Я. Что есть что на Марсе///Земля и Вселенная.-1974.-№3.-С.21-27.
11. Неяченко И.И. Планета в дар.-Симферополь,1973.-96с.
12. Никонов В.А. География космонимов и этнические связи // Проблемы этногеографии Востока.-М.,1973.-С.33-37.
13. Никонов В.А. Космонимия Поволжья//Ономастика Поволжья.-Уфа,1973.-Т.3.-С.373-381.
14. Попова Н.Н. Ночь // Рус. речь.-1970.-№6.-С.82-84.
15. Рут М.Э. Образная номинация в русском языке.-Екатеринбург,1992.-147с.
16. Фомина Л.Ф. Реконструкція праслов'янської назви Великої Ведмедиці // Мовознавство.-1997.-№1.-С.60-64.
17. Фомина Л.Ф., Фомин Б.Н. Становление русской научной космонимии: названия созвездий//Записки з ономастики.-Одеса,1999.-Вип.1.-С.43-54.

Література для учнів

1. Бонов А. Мифы и легенды о созвездиях.-Минск,1984.-255с.
2. Карпенко Ю.А. Названия звёздного неба.-2-е изд.-М.,1985.-216с.
3. Левитан Е.П. Сказочный мир созвездий//Наука и жизнь.-1975.-№2.-С.112-115.
4. Щеглов П.В. Отраженные в небе мифы Земли.-М.,1986.

В.А.Комарова

Мовні проекти ЮНЕСКО

ЮНЕСКО як самостійна міжнародна організація здійснює власну політику й у галузі мов. Звичайно, зміст терміна «мовна політика ЮНЕСКО» відрізняється від змісту термінів «мовна політика України» чи «мовна політика у Китаї», оскільки, відповідно до Статуту ЮНЕСКО та спеціальних рішень керівних органів цієї організації, ЮНЕСКО заходиться виключно у колі загальнолюдських проблем і не втручається у справи конкретних країн. Отже, мовна політика ЮНЕСКО – це вивчення та розв'язання на світовому рівні різноманітних питань функціонування Мови як неповторного соціального явища, як єдиного засобу співробітництва, досягнення та підтримання мирного співіснування, як єдиного засобу збереження та передачі знань, розвитку науки та культури тощо.

Головна мета політики ЮНЕСКО в галузі мов – поширення мовного та культурного розмаїття та багатомовності (plurilingualism) через освітні програми, захист мовно-культурного багатства світу.

Так, на останній сесії Генеральної асамблеї було ухвалене рішення про періодичне публікування Доповіді ЮНЕСКО про мови світу (UNESCO Report on the World's Languages). Перша така «Доповідь» побачить світ у 2001 році й відбиватиме стан за останнє сторіччя. Потреба такого документу викликана тим, що, за оцінками експертів, дуже багато з 6000 мов, якими розмовляє наша планета, можуть протягом ближчих 20 років просто зникнути. Ясна річ, зупинити природну еволюцію мовного ландшафту неможливо, але можна й треба цей процес призупинити чи принаймні зберегти для історії та науки численні мови, які поступом цивілізації приречені, по суті, на забуття.

«Доповідь» має три головні функції: а) описову – наочно показати наше мовне багатство; б) пояснювальну – виявити конфлікти та проблеми,

які стосуються мов: в) рекомендууючу – спираючися на цей документ, держави та міжнародні організації зможуть розробляти глобальні та регіональні рекомендації для захисту живих мов.

Зі одом, через кожні 5 років виходитиме наступне видання, яке буде відбивати поточні тенденції та, відповідно, рекомендуватиме нові підходи до розроблення мовної політики взагалі та у конкретних країнах.

Підготовчою роботою керує спеціальний наглядовий комітет проекту (створений у 1997 р., знаходиться в Барселоні), який складають директор Відділу мов ЮНЕСКО, голова міжнародного комітету програми Лінгвапакс (Linguarax) та координатор кафедри ЮНЕСКО з лінгвістичного планування в університеті Мон-Ено (Mons-Hainaut, Бельгія).

У виконанні беруть участь і міжурядові й неурядові організації, заклади освіти, наприклад, Linguasphere (Observatoire Linguistique) з Великобританії; Літній інститут лінгвістики (SIL) у США, Міжнародна рада з філософії та гуманітарних наук (CIPSH), програми Linguarax и Linguapax через свої університетські мережі на всіх континентах. Наукову базу забезпечує Постійний науковий комітет, членами якого є всесвітньо відомі лінгвісти та спеціалісти в інших споріднених галузях.

На додаток до "Меморандуму про домовленість", укладеному між ЮНЕСКО та Автономним Баскським урядом (Іспанія) 23 липня 1997 р., Центр ЮНЕСКО в Більбао визначений як світовий центр збирання, оброблення та збереження вихідних матеріалів для підготовки згаданих доповідей ЮНЕСКО.

Центральна роль у виконанні проекту "Доповіді ЮНЕСКО про мови світу" належить пріоритетному проекту ЮНЕСКО – Лінгвапакс, оскільки проект Лінгвапакс (Єднання через мови, існує з 1992 р.) є регіональним і був започаткований, аби створити в Європі університетську мережу навчання іноземних мов та соціальних наук. Нині ця мережа має понад 80 членів й охоплює вже весь світ. Координацію програми здійснює Кафедра ЮНЕСКО з міжкультурного діалогу та соціальної взаємодії при Московському лінгвістичному університеті.

Ідея проекту Лінгвапакс (Мир через мови) отримала організаційне оформлення у 1986 р. у Києві під час міжнародної конференції з питань змісту та методів навчання іноземних філологій як засобів міжнародного миру та співрозуміння взагалі й у перед- та постконфліктних регіонах зокрема. Учасники цієї конференції одностайно висловилися про нагальність включення проблем навчання миру до кола проблем навчання

мов, оскільки саме через пізнання "не-своїх" мови, фольклору та літератури народи пізнаватимуть одне одного, а це автоматично призведе до поширення толерантності та культури миру. Головне завдання Лінгвапаксу полягає у тому, щоб готувати вчителів-філологів не як лише спеціалістів з іноземної словесності, але як носіїв та впроваджувачів ідеології культури миру. З 1986 р. відбулися ще шість світових семінарів з проблематики Лінгвапаксу: у жовтні 1986 (Іспанія) – "Мови та освіта в Європі", у червні 1990 (Німеччина) – "Іноземні мови та літератури", в лютому 1994 (Іспанія) – "Навчання мов та розвиток взаєморозуміння між громадами", в липні 1995 (Австралія) – "Лінгвапакс в Азії та Тихоокеанському регіоні", у березні 1996 (Іспанія) – "Мовна політика" та у 1998 р. (Буркіна-Фасо) – "Лінгвапакс в Африці: Багатомовне навчання та мовне розмаїття". Виконання проекту провадить ціла мережа місцевих центрів Лінгвапакс, а з 1997 р. Кафедра лінгвістичного планування, заснована в університеті Мон-Ено (Бельгія) з метою підготовки тренерів та викладачів, які зможуть розробляти спеціальні програми (навчання та вивчення рідної, другої, іноземної мови) та давати рекомендації державам-членам ЮНЕСКО щодо здійснення багатомовності та полікультурності в освіті, є центром міжуніверситетської мережі Лінгвапакс (понад 40 університетів) і забезпечує інтелектуальні та технічні потреби цієї програми.

В Україні, на жаль, проект Лінгвапакс поки що дуже мало відомий (нагадаю, що започаткований він був саме в нашій країні!) і за ним не виконуються жодні конкретні завдання. Це пов'язане, можливо, із тим, що Україна не належить до постконфліктних і не розглядається як передконфліктна держава. Але варто зауважити, що й в Україні існують величезні проблеми у вихованні культури мирного співіснування, мовної політики взагалі та мовної політики в галузі освіти зокрема. Ми не маємо права закривати очі на серйозні питання, наприклад, у шкільництві мовами національних меншин, на вживання цих мов в мас-медіа тощо.

Міжнародний комітет Лінгвапакс знаходиться в Каталонському Центрі ЮНЕСКО (Mallorca, 285, ES 08037 Barcelona, España).

Докладну інформацію зацікавлені читачі можуть знайти на WEB-сторінці цього комітету – <http://www.linguarax-unesco.com>